

KDO KONTROLIRA KONVENCIJO V ST. PAULU?

Foster, Ruthenberg in njuni tovariši zatrjujejo, da so komunisti vodilna sila na tej konvenciji.

WILLIAM MAHONEY JE PRAVLJEN NA BOJ PROTI KOMUNISTOM.

St. Paul, Minn. — Kmečkodelavska konvencija, ki se je sešla včeraj, se bo prečkala radi dveh glavnih vprašanj. In v tem prekanju bodo stali komunisti na eni strani kakor en mož, na drugi pa bodo ramo ob ramo konservativni delavski in kmečki zastopniki.

Tisti vprašanja sta:

1. — Ali naj ta konvencija ustanovi novo tretjo stranko v združenih državah z imenom "kmečkodelavska stranka," ali ne.

2. — Ali naj konvencija potrdi za predsedniškega kandidata senatorja La Follette, čeprav je še pred nedavnim obsodil konvencije ter dejal, da ne mara imeti nobenega posla z njo, ali pa naj sprejme svojo lastno volilno listo.

Ruthenberg - Foster - Manleyjeva komunistična skupina je prišla v ponedeljek s svojo barvo na dan ter naznanila svoj program za komunistično narodno stranko. William Mahoney, ki je bil pozimi načelnik konference, na kateri so sklenili sklicati sedanjo konvencijo, je zbral svoje sile za veliko borbo proti komunistični nakan in tako seve tudi proti ustanovitvi narodne komunistične stranke. Kot glavni pomočnik mu stoji Thomas Mills na strani.

Komunisti so kar naravnost priznali, da bodo z vsemi silami delali proti odobritvi La Folletteve kandidature, in če se jim je večer posrečilo dobiti kontrolo nad konvencijo v roki, se bo konvencija skoro gotovo izrekla proti La Folletu.

"Velika neumnost je govoriti o ustanovitvi nove narodne stranke na Ruthenbergovi podlagi," je rekel Mahoney. "Imeli bodo novo stranko, kolikor se tiče imena samega, ali ko pa pride do tega, da bo treba šteti glasove v mesecu novembru, bodo videli, da so volilci obrnili hrbet novi stranki na komunistični podlagi."

"To bo tudi pomenilo, da nima senator La Follette nobenega posla s stranko, in končni rezultat tega bo, da bodo šli kmetje in delavci, ki bi radi podpirali La Follette, da porazi stari politični organizaciji, vseeno z njim."

Bivši socialistični član Elkinskega mestnega sveta John C. Kennedy je odločno proti La Folletu.

"To je najlepša prilika, ki se je še kdaj nudila izžemanjem delavcem v Ameriki, da si ustanove narodno stranko," je rekel. "Ustanovitev takšne stranke potiska vse druge zadeve na tej konvenciji na stran. La Follette je samo slučajnost. Jaz nisem za to, da bi ga konvencija odobrila. Jaz sem za to, da se delavci organizirajo sedaj. Nadalje sem tudi za to, da imenuje konvencija lastna kandidata za predsednika in podpredsednika."

"Kar je sedaj najpomembnejše v združenih državah, je nova politična uvrstitev," je rekel Foster, ki je seve tudi proti La Folletu. "Na milijone delavcev se polagoma otresa gospodstva republikanske in demokratske stranke. Glavni vprašanje je sedaj to, ali ti nezadovoljni industrijski delavci in izžemani kmetje služijo le kot ograda navihanim politikarjem na prihodnjih volitvah, ali pa naj se kot samostojna kmečkodelavska stranka izpuste v politično borbo na lastno pest."

Mnogi kmečki glasniki in delavski delegatje so preklicali svoje glave.

Načelnik odbora osemindesetih letnih J. A. H. Hopkins je obvestil konvencione voditelje, da ne bo njegove organizacije zastopana na konvenciji.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Sentpavelska farmarsko-delavska konvencija ni pod kontrolo komunistov.

Senator Magnus Johnson renominiran za kandidata.

Coolidgevi voditelji so se spri. Dr. Brown zapleten v poštni rop.

Razna ugibanja o La-Follettevi kandidaturi.

Ameriški odgovor na japonski protest poslan v Tokio.

Inozemstvo.

Mussolini v nevarnosti pade; umor socialističnega poslanca je izval veliko krizo v Italiji.

Herriot naznanil svoj program. Nemški monarhisti preklinjajo Herriota.

MacDonald podpira obleganega diplomata v Mehiki.

Peti kongres tretje internacionale otvorjen v Moskvi.

Stara domovina.

Prve podrobnosti o krvavi bitki med orjunaši in delavci v Trbovljah.

Magnus Johnson renominiran.

Minneapolis, Minn. — Voliča primarnih volitev v Minnesoti so se v terek zvečer zapirali z eno gotovostjo, in sicer s to, da je Magnus Johnson renominiran za senatorskega kandidata na kmečkodelavski volilni listi.

Johnson ni imel posebno vplivnih in mogočnih nasprotnikov v svoji tekm. Vodil ni nobene posebne kampanje. In priznal je, da pride njegova borba šele meseca novembra.

Minneapoliski odvjetnik Toma Davis in okrajni pravdnik Floyd B. Olson sta bila vodilna kandidata za governersko mesto na kmečkodelavskem programu. Oba si privajata zmago.

V republikanski governerski tekmi je imel Theodore Christanson iz 138 volilnih okrajev 4,069 glasov. Minneapoliski župan George F. Leach je bil tedaj še na drugem mestu z 2,494. Drugi kandidati so dobili: Jacobson 2,352; Johnson 1,868; Ellsworth 1,454 in Schmah 996 glasov.

Preden bo znan popoln izid primarnih volitev, bo preteklo več dni.

MacDonald se jezi radi mehiške afe.

Laboritika vlada podpira Cumminsa in prosi Ameriko, naj upogne Obregona.

London, 17. jun. — Ramsay MacDonald je večerj povabil k sebi ameriškega poslanika Kellogga in se z njim razgovarjal o zadevi Cumminsa, angleškega opravnika poslov v Mexico Cityju, ki se je uprl izgoni odredbi mehiške vlade in se zaprl pred mehiško policijo v poslaniškem poslopju. Kolikor je znano, je MacDonald poslal Kellogga, naj ameriška vlada posreduje v prid Cumminsu.

MacDonald je omenil zadevo v parlamentu večerj popoldne, rekoč, da njegova vlada ne verjame, da je obtožba mehiške vlade napram Cumminsu utemeljena. Dejaj je tudi, da je Hehika prelomila pravila mednarodne prijaznosti. Anglija bo mogoče poslala posebnega poslanca v Mehiko, ki naj ukusa afero poravnati.

Mexico City, 17. jun. — Cummins je še vedno oblegan po policiji v poslopju angleškega poslanstva. Neutrlni diplomatje so napeli vse sile, da se stvar poravnava brez kakih slabih posledic. Poslanika Chile tukaj in v Londonu urgirata MacDonalda, naj pokliče Cumminsa domov, obenem speliirata na Obregona, naj prekliče izgonsko odredbo in dovoli Cumminsu potni list.

Mehiška vlada je velela izgnati Cumminsa radi njegovih aktivnosti v prid de la Huerti za čas zadnje revolte.

COOLIDGEVI MATADORJI SI SKOČILI V LASE.

Predsednikov osebni tajnik je s grožnjo, da odstopi, istrgal načelniku republikanskega narodnega odbora vladarsko žezlo iz rok.

COOLIDGEVO POSREDOVANJE ODVENILO DEJANSKI RAZDOR V DRUŽINI.

Washington, D. C. — Spor med člani upravne skupine med republikanskimi kolovodjami, ki je nastal v zaključnih urah clevelandске konvencije, se je bil v ponedeljek poostri ter skoro izval popoln in dejanski razdor. Tega je odvrnila le nagla akcija predsednika Coolidgea.

Zgago je začel delati osebni tajnik predsednika Coolidgea, ker mu niso bile všeč metode, ki se jih je bil poslužil William M. Butler na republikanski konvenciji v Clevelandu. William Butler je vodil za Coolidgea predkonvencionalno kampanjo, a sedaj je načelnik narodnega republikanskega odbora.

Spor radi Butlerjevih metod je izval zelo veliko nevoljo na obeh straneh, in tako je zadeva prišla v ponedeljek pred predsednika Coolidgea, ko je njegov osebni tajnik Slempp zagrozil, da odstopi, če se stvar ne pobota v njegovem smislu.

Predsednik je prevzel vlogo previdnega pomirjevalca, ki se mu je posrečilo vsaj zasedaj pomiriti razburjene duhove. In Slempp je po konferenci s predsednikom podal izjavo, v kateri pravi, da ne misli odstopiti in da se bo vdeleževal dejanskega vodstva v bližajoči se volilni kampanji.

Slemppova izjava se glasi takole:

"Odpeljem se v Cincinnati, da bom prisoten operaciji, ki se ji podprde moj bratranec P. W. Slempp. Ta je moja deana roka v mojih zasebnih zadevah. S sabo vzamem drja. Odena."

"Ko se vrnem, se mislim dejansko vdeležiti kampanje in o statih še nadalje v svoji sedanji službi. Skoro gotovo bom v svetovalnem odseku narodnega republikanskega odbora, v odseku, ki bo imel vodstvo volilne kampanje v rokah."

Slempp ni maral podrobneje pojasniti svoje izjave. Ali javnost je izvedela, da je šel Slempp na konferenci s svojimi prijatelji in drugimi, ki jim niso bile všeč Butlerjeve metode na clevelandski konvenciji, k predsedniku ter zahteval od njega, naj bo dejansko vodstvo volilne kampanje v rokah svetovalnega odseka, ali pa naj mu dovoli, da izstopi ne samo iz službe, nego tudi iz strankinega vodstva sploh.

Iz strahu pred popolnim razdorom med strankinimi voditelji je predsednik zagotovil Slemppu, da bo vodstvo volilne borbe v rokah svetovalnega odseka, ne pa v oblasti enega samega človeka.

Polet okoli sveta.

Američani na potu v Siam. — Portugalci dospeli na svoj cilj.

Saigon, Indo-Kina, 17. jun. — Ameriški letalci so dospeli sem večerj popoldne iz Tourana, kjer so bili zadržani pet dni radi pokvarjenega motorja na Smithovem letalu. Jutri odlete v Bangkok, na obrežju Siamskega zaliva, ki je 585 milj od tu. Ako pojde vse po sreči, bodo letalci počivali od slej samo ponoči do Kalkute v Indiji.

Lisbona, 17. jun. — Tukaj poročajo, da sta portugalska letalca končno dospela v Macao na Kitajskem, kjer zaključita polet.

Branting na čelu delavske konference.

Zeneva, 17. jun. — Hjalmar Branting, predsednik bivše socialistične vlade na Švedskem, je bil večerj vzklikoma izvoljen za predsednika mednarodne delavske konference, ki se je tu otvorila pod avspicijami lige narodov.

Ameriški odgovor poslan v Tokio.

Besedilo note se objavi jutri. Japonski bojkot je prenehal.

Washington, D. C., 17. jun. — Ameriški odgovor na japonsko protestno noto je bil poslan večerj v Tokio. Državni tajnik Hughes je dejal, da bo besedilo note objavljeno istočasno kot v Tokiju, najkasneje v četrtek.

Istočasno se poroča, da japonski poslanik Hanihara odpotuje domov 12. ali 15. julija.

Tokijo, Japonska, 17. jun. — Bojkot, ki so ga organizirali japonski šovinisti proti Ameriki radi izključitve japonskih naseljenecv, je fiasco. Vse trgovske trdke, ki so pod pritiskom prvega razburjenja podpisale bojkot, zdaj druga za drugo prekljujejo podpis.

Program nove francoske vlade.

Priznanje sovjetov, Dawesov načrt, prelom s papeli, splošna amnestija, temeljite notranje reforme itd.

Pariz, 17. jun. — Edouard Herriot je danes obelodanil program svoje radikalne vlade. Glavne točke programa so sledeče:

Konzolidacija miru v Evropi s dogovorom med ljudstvi in s povečanjem oblasti lige narodov, mednarodnega delavskega biroja in haškega sodišča.

Vzpostavitev normalnih odnosov z Rusijo.

Brezpogojno sprejetje Dawesovega načrta. Porurje bo okupirano toliko časa, dokler ne bodo garancije, določene v Dawesovem načrtu, konstituirane in izročene mednarodni organizaciji, ki jih bo upravljala.

Obnovitev kontrole razoroženja v Nemčiji in rešitev vprašanja varnosti s izvedbo garancijskih paktov pod oblastjo lige narodov.

Splošna amnestija, razen za upornike in izdajalce.

Ponovna vpsolitev odalovljenih železničarjev.

Odprava francoskega poslanstva v Vatikanu in strogo izvajanje zakona napram verskim kongregacijam.

Redukcija obvezne vojaške službe in izdatkov armade.

Fiskalni program vključuje odpravo dekretnih zakonov, ki jih je bil sprejel Poincarejev režim, vpovstavitve državnih monopolov, rigorozen inventar finančne situacije, ki ima zagotoviti ravnovesen budget, preiskava fin sodno postopanje napram fiskalnim sleparijam, strogo izvajanje zakona dohodninskega davka, revizija posrednih davkov. Šolska reforma vključuje odpravo far-nih šol in obvezne latinščine na srednjih šolah. Delavska in socialna reforma zahteva ohranitev osimurnika in pravice delavskih sindikatov ter strokovnih unij in socialno zavarovanje. Na programu so tudi mnoge administrativne reforme.

Rusko-japonska pogodba je blizu.

Nova japonska vlada prizna sov-jete v najkrajšem času.

Tokijo, 17. jun. — Japonski poslanik v Pekingu, ki je vodil pogajanja z ruskim sovjetskim zastopnikom, je prišel v Tokio in osebno predložil vladj načrt rusko-japonske pogodbe.

Glavne točke pogodbe, kot javljajo tokijski listi, so: Priznanje sovjetske vlade in vzpostavitev normalnih odnosov kakor hitro je pogodba podpisana; portsmouthska pogodba ostane, druge se zamenjajo z novimi trgovskimi dogovori; japonske čete izprazni-jo severno polovico otoka Sahalina; vzajemna obveznost proti propagandi; dolgovci se brišejo na temelju prednostne pogodbe; Japonska dobi koncesije na Sahalinu in v vzhodni Sibiriji.

Diktator Mussolini pred padcem.

Nečuvčen umor socialističnega poslanca Matteottija je izval veliko krizo v fašistovskem režimu Italije. Ministri, ki so zapleteni v hudodelstvo, podajajo ostavko. Najbrž je tudi Mussolini zapleten. Ljudstvo zahteva, da se opere madež. Glavarji policije in drugi črnoarajčni veljaki odstopajo in beže v zatišje. Podrobnosti o umoru. Truplo umorjenega poslanca je najbrž uničeno.

Rim, 17. jun. — 5000 fašistovskih milicarjev v črnih srajcah in oboroženih do zob je danes prihrumelo iz bližnjih provinc v Rim skrbet za red in ščitit fašistovsko organizacijo.

Rim, 17. jun. — Najnovejša vest se glasi, da so vsi Mussolinijevi ministri podali ostavko. Vest ni uradno potrjena. Nekaj ur prej je časnikarska agentura Stefani poročala, da sta demisijskonalra ministrata De Stefanom in Oviglio, dočim so ostali ministri informirali Mussolinija, da jih lahko smatra za odstople kadar hoče.

Rim, 17. jun. — Policija je danes izdala tiralnico za Cesare Rosijem, ki je ravnokar odstopil kot šef tiskovnega biroja v ministrstvu notranjih zadev. Rossi, ki je tudi zapleten v umor poslanca Matteottija, je izginil neznan kam. Njegov šef Alfo Finzi, podminister notranjih zadev, je tudi pobegnil.

General De Bono, načelnik narodne policije in eden vodilnih fašistov, je odstopil. Načelnik rimske policije, Istotako Mussolinijev mož, je tudi zapleten v umor. De Bono je dovolil Filipelliju, uredniku fašistovskega glasila "Corriere Italiano", da je štiri dni po umoru lahko pobegnil.

Danes so bili aretirani trije vodilni fašisti: Filipe Naldi, Volpi in Leeco, ki so zapleteni v afero.

Mussolini je čez noč izgubil zaupanje ljudstva. Od vseh strani se slišijo glasovi, da je Mussolini moral vedeti, kaj se godi, toda molčal je v nadi, da hudodelstvo ne pride na dan. Mussolini bo moral reformirati vladu ali pa odstopiti z vsem svojim kabinetom.

Pariz, 17. jun. — Benito Mussolini, diktator Italije, stoji danes na robu padea. Vsa Italija, zgrožena in ogorčena radi ugrabljenja in nedvomnega umora socialističnega poslanca Giacoma Matteottija, zahteva, da apostol fašizma opere grd madež in opere hitro, ako ni kriv.

Iz Rima javljajo, da je kralj Viktor Emanuel pozval na posvet vse šlane "Reda oznanjevalcev", ki so njegovi sorodniki in bivši ministrski predsedniki ter nosijo naslov "kraljevi bratrancei". Po svet se vrši z namenom, da se organizira nova, splošna in reprezentativna vlada, ki naj nadomesti sedanji fašistovski kabinet. Mussolini morda ostane v tej vladi.

Podrobnosti o ugrabljenju in umoru socialističnega poslanca Matteottija so prišle v Pariz iz italijanskih virov, ki so prosti fašistovske cenzure.

Dne 10. junija je Giacomo Matteotti zapustil svoje stanovanje v Rimu in se napotil proti parlamentu. V roki je nesel portfolio, v katerem so bile listine, vsebujoče detaljirane podatke o polomu banke Italiano Disconto, katere je propadla pred dvema letoma. Bil je velik krah, ki je postal prihranke stotisočnim Italijanom. Matteotti je nesel dokumente v zbornico z namenom, da do dobra razkrije ves škandal v zvezi s tem krahom, v katerem je zapletena fašistovska vlada. Alfo Finzi in Cesare Rossi, Mussolinijeva pristaša in visoka uradnika v notranjem ministratvu, sta bila v tesni zvezi s propadlo banko in po polomu sta pomagala reorganizirati podjetje. Banks Italiano Disconto danes poseduje največje posloplje v Rimu in pod drugimi imeni kontrolira italijanski finančni trg, administracijo pa vodijo prominentni fašisti, dočim

Morilec so mislili, da ostane njihov zločin skrit — pa so se zmotili. Nebroj zločinov — takih in hujših — so izvršili fašisti in zločinci so ostali nekanizovani, toda vsaka sila do vremena. Zgasil se je priče, ki so videle Matteottijevo ugrabljenje in drveč avtomobil in v štirih dneh je prišla ogabna stvar na dan in pretresla vso Italijo in celi svet.

VREME.

Chicago in okolica: V četrtek deloma oblačno in morda lokalni nalivi. Sonce izide ob 5:14, zaide ob 8:28.

Delavske novice.

(Federated Press.)

Lewis preiskuje stavke v Penni.

Seranton, Pa. — Predsednik rudarske unije Lewis je odredil preiskavo lokalne rudarske stavke v tukajšnjem okolju antracitnih premogokopov, Lewis pravi, da so rudarji zahtevali brez dovoljenja organizacije.

Stavke rudarjev v Penni.

Seranton, Pa. — 10.000 rudarjev v distriktu Pittston je zastavalo zadnji teden v lokalnem sporu. V soboto se je pridružilo še 700 rudarjev iz premogovnika Underwood, ki so zastavali v znak simpatije.

Cestnoželezniška stavka v Clevelandu odvrnjena.

Cleveland. — Stavka motornikov in sprevodnikov cestnoželezniške družbe, ki je imela pričeti v soboto, je bila odvrnjena v zadnjem hipu, ko je predsednik nje sprejel posredovanje delavskega departmanta v Washingtonu.

17. rudarski distrikt suspendiran.

Indianapolis. — Distrikt št. 17 rudarske unije, ki zavzema vso West Virginijo, je padel v nemilost eksekutive. Dne 14. t. m. je eksekutiva rudarske unije suspendirala avtonomijo tega distrikta in imenovala Percy Tetlowa iz Ohija za provizoričnega predsednika. Predsednik Lewis je pojasnil, da so obdorniki 17. distrikta zanemarjali svoje dolžnosti.

Strajk krojačev v Duluthu.

Duluth, Minn. — Stavka krojaških delavcev pri F. A. Patrick & Co. je stopila v štirinajsti teden. Boj se vrši za priznanje unije. Vse druge lokalne strokovne unije podpirajo stavkarje.

Socialistična konvencija v Kaliforniji.

San Francisco. — Socialistična stranka v Kaliforniji se je na svoji konvenciji v San Franciscu izrekla za enotno fronto z vsemi delavskimi in farmerskimi organizacijami, samo s komunisti ne. 90 delegatov je bilo navzočih. Dva delegata sta bila izvoljena za konvencijo progresistov v Clevelandu. Rezolucija glede enotne fronte se glasi, da stranka nasprotuje oboženi revoluciji v Združenih državah in je pripravljena sodelovati le s takimi elementi, ki so za parlamentarno akcijo.

Platforma za državo, sprejeta na konvenciji, vključuje javne gošline sile, farmersko odpravo, zaščito za delavce, materinska pomoč in starostno zavarovanje, pravica organiziranja, odprava protisindikalistične postave in sodnih prepovedi, omejitev za sodnike in odpravo smrtni kazni.

Delavska banka napreduje.

St. Louis. — Banka unije železniških telegrafistov je 9. junija praznovala prvo obletnico. V enem letu je banka dobila v vlogah približno pet milijonov dolarjev. Unija kontrolira 51 odstotkov deležev.

Berger za tretjo stranko.

Milwaukee. — "Če se hitro ne ustanovi močna tretja stranka, bo demokracija v Ameriki izgnila popolnoma," je rekel V. L. Berger, edini socialist v kongresu, ko se je vrnil iz Washingtona. "Škoda, da socialistična stranka ne igra tiste vloge v Ameriki kakor v drugih civiliziranih državah," je nadaljeval. "Vseled tega je potrebno, da se vsi napredni elementi združijo v tretji stranki in planejo v boj proti republikancem in demokratom, med katerimi ni razlike."

Delavce odslavlja.

Milwaukee. — Železniška družba Chicago, Milwaukee & St. Paul je odslavila 3250 delavcev iz svojih delavnic v Milwaukeeju. "Počitnice" bodo trajale vse poletje.

234 rudarjev ubitih v aprila.

Washington. — Zvezni biro rudnikov poroča, da je bilo v aprilu ubitih 234 rudarjev v Združenih državah. Skupaj 993 v prvih štirih mesecih tega leta.

Demokratje so poskušali s skebi.

New York. — Dočim je izvrševalni odbor Newyorške delavske federacije pozival unije v svojem območju, naj indorsirajo gvernerja Smitha za nominacijo demokratskega predsedniškega kandidata, so delavci v New Yorku, člani iste federacije, zastavali v Madison Square, kjer sode-

kratki političarji hoteli vriniti neunijske delavce pri delu v dvorani, v kateri se bo vršila demokratska konvencija prihodnji teden. Stavka je trajala pet ur. Demokratje so apelirali na mirzarje, plekarje in druge delavce v imenu stranke, mesta, naroda in demokracije, naj opuste boj, toda stavkarji se niso gani. Končno so demokratje pristali, da delo opravijo le unijski delavci.

McAdoo ima 417 glasov zagotovljenih.

Washington, D. C. — V demokratskem predkonvenčnem položaju je najvažnejše vprašanje, kolikšna je moč predsedniškega kandidata McAdooja.

Glavni McAdoojev priganjaš Tom Love iz Texasa predločuje McAdoojevo moč v kar najvselejši luči, ali nikakor pa se ne da reči, da močno pretirava dejstva.

Love pravi, da še ni noben demokratski kandidat, ki se je še kdaj potegoval za predsedniško nominacijo, imel razen Wilsona l. 1916. toliko glasov zagotovljenih pred konvencijo kakor ravno McAdoo.

To je sicer pretirano, precej pretirano, ali vseeno še ne tako, kakor je to naveda vseh glavnih kampanjskih priganjačev.

Razlika med pretiranostjo in pa dejanskim položajem je samo kakih 10 odstotkov. Običajno je pa 50 ali še več odstotkov.

Tisti, ki so proti McAdooju, priznavajo, da ima McAdoo 417 glasov zagotovljenih. Če pridemo nekaj temu številu in odvajamo onemu, ki ga vidijo kandidatu prijatelji, potem lahko z vsoto gotovostjo zatrdimo, da ima McAdoo kakih 440 glasov zagotovljenih.

Katoliška cerkev z militaristi.

New York, N. Y. — (Federated Press.) — Rimska katoliška cerkev v New Yorku se je aktivno vdnjala militaristom, ki si z vsemi močmi prizadevajo zatreti akcijo proti vojnam že v kaliforniji. E. P. Tivman, ki je predsednik Fordhamove visoke šole, je naprej dejal tiste, ki se potegujejo za mir, ter jih označil za izdajalce.

"Temu apelu bo Fordhamova univerza odgovorila s tem, da bo ustanovila oddelek rezervnih častnikov," je dejal zviti jezuit.

Kardinal Hayes je govoril pred zbrano šolsko mladino ter pohvalil Tivmana radi njegovega "patrojskega duha". "Mi uvidevamo, da je naša mladina delo božje," je rekel kardinal, ko je počel govoriti.

Ga. Ruth W. Whaley, ki je dokončala svoje pravne študije na omenjeni univerzi, ni dobila diplome. Šolski zavezo se je zato znesel nad njo, ker je ugovarjala temu, da dela tvrdka American Law Book Co. plemensko razliko. Tvrdka ni dala omenjeni dijakinji nagrade, čeprav je prestala izpit z odliko.

KONGRES TRETJE INTER-NACIONALE.

Okrog 1000 delegatov iz 60 dežel v Moskvi.

Moskva, 17. jun. — Peti redni kongres tretje (komunistične) internacionale je bil danes odprt v gledališču yllike opere v Moskvi. Okrog 1000 delegatov iz 60 dežel na vseh koncih sveta je navzočih. Iz Združenih držav je prišlo 10 mladih delegatov, iz Nemčije 40, Francije in Italije po 20, Anglije 10, iz Mehike, Brazilije, Kanade, Chile, Argentine, Paragvaja in Urugvaja po dva. Rusija ima 136 delegatov.

1.943.000 NARASTKA V PREBIVALTU.

New York, N. Y. — Prebivalstvo Združenih držav je v letu 1923 naraslo za 1.943.000 ljudi, kakor je razvidno iz tozadevnega poročila, ki ga je pravkar izdal narodni urad za ekonomske zadeve. Dne 1. januarja, 1924, je število prebivalstva Združenih držav 112.86.000 oseb. V zadnji polovici lanskega leta se je prebivalstvo pomnožilo za 1.162.000 ljudi. To je bil največji narastek v šestmesečni dobi, kar jih je še zaznamovali v narodovi zgodovini.

"Dr." Brown zapleten v poštno tatvino.

Carlos in Ernest Fontano, ki sta bila že večkrat zapletena v roparske pohode, sta tudi sumljena.

ISKANJE OGROMNEGA ROPARSKEGA PLENA SE NADALJUJE.

Chicago, Ill. — "Drja." Spencerja Browna, ki je bil še pred nedavnim obojen v zvezi z vlomom, v katerem je šlo za \$1.000.000, je policija prišla in odvredla v zapor, ker meni, da je bil eden vodilnih kolovodij v tolovajskem ropu na vlaku št. 57., ki je bil izvršen zadnji četrtlet na železnici Chicago-Milwaukee & St. Paul blizu Rondouta, Ill.

Ko je bil Brown spravljen na "varno", je dal policijski načelnik Collins naročilo svojim ljudem, naj poščejo Antona Kissana, ki je bil pred kratkim opreščen v tožbi radi umora, in pa brata Carlosa in Ernesta Fontano, ki sta bila aretirana tedaj, ko so lovili roparje v zvezi s poštno tatvino v Harveyju, Ill.

Obenem je naznanil policijski načelnik, da bo drzna tatvina, izvršena na poštne brzovlaku zadnji četrtlet, rešena in dognana v dvanajsetdesetih urah.

Z aretacijo Kissana, o katerem je znano, da je bil prvi pribojnik bivšega politikarja in sedanjega tihotapea s pivom Jima Murrayja, in bratov Fontano misli policija, da bo roparski napad razvozan in plen v znesku po \$3.000.000 dobljen nazaj.

Z aretacijo znanega roparja Browna je policija dognala, da je Kissane poprej stanoval na 58 N. Washenaw ave., kamor je vlomila zadnja sobota. Na tem pogonu je policija aretirala Murrayja, J. H. Wayne, ki je imel pet ran, zadanih po kroglah iz samokresa, nadalje Jamesa H. Watsona, Paula Wade in še več drugih.

Policija meni, da je Wayne moral obdržati ali Murray ali pa pa Kissane, ko se je kazal slabše. Pozneje so ga naskrivaj odnesli na tisto stanovanje, kjer ga je tajno zdravil "dr." Brown.

Medtem pa še nadalje išče policija velikanski rop v znesku po \$3.000.000 v gotovini in varnostnih papirjih.

Policijska oblast je tudi priznala, da je po njenem mnenju v zvezi s to drzno tatvino eden najsilnejših munšajarskih sindikatov v Chicagu.

Ugibanja o LaFollet-tovi kandidaturi.

Washington, D. C. — Kakor pravijo prijatelji senatorja Roberta M. La Follettea, misli ta o klicati svojo kandidaturo za predsednika Združenih držav takoj po demokratski narodni konvenciji, ki se snide v New Yorku dne 24. junija.

Predkratkim so se glasila poročila, da je okliče takoj po končanju republikanske narodne konvencije, ki se je vršila zadnji teden v Clevelandu.

Naznanilo, v katerem bo wisconsinski senator obrazložil svoje razloge, zakaj kandidira za predsednika Združenih držav, je v delu. Iz njega bo razvidno, da bo La Follette neodvisen kandidat, ne pa neodvisen republikanec.

Za izločitev besede "republikanec" iz imena "La Folletteove stranke" so se, kakor pravijo, odločili njegovi pristaši, da ustrezno raznim elementom, o katerih je rečeno, da bi radi podpirali La Follettea.

Nominacija La Folletteovih predsedniških elektorjev bo izvršena s petico, ne pa z državnimi konvencijami njegovih pristašev. Tako je očitno, da želi La Follette imeti svoje novo organizacijo prosto konvenčnih sistemov. Njegova organizacija se ne bo imenovala stranka.

Kakor so dognali njegovi prijatelji, se La Follette z vso vnamo zanima za to, kdo bo podpredsedniški kandidat na njegovi volilni listi. Zelo naklonjen je železničarju Warrenu S. Stonu, ki je načelnik bratovščini železniških strojnikov. Ali obotavlja pa se izpustiti v tozadevni pomenek s Stonom iz dveh razlogov.

Predsednik Ameriške delavske federacije Samuel Gompers bi morda ne bil zadovoljen s Stonom, in ta ne biva zadosti daleč na

vzhodu in ne dovolj daleč na zapadu. Stone stanuje v Clevelandu, Ohio.

La Folletteovi prijatelji pravijo, da polaga senator iz Wisconsin veliko važnost na izbero podpredsedniškega kandidata. Kajti če bo izid predsedniških volitev takšen, da bo izvolitev zanesena v poslansko zbornico zveznega kongresa, potem se prav lahko zgodi, da ne bo mogla poslanska zbornica izbrati predsednika. In to bo imelo posledice to, da bo imel senat nalogo izbrati podpredsednika, ki postane na ta način predsednik.

Kakor misli La Folletteova skupina, je prav lahko mogoče, da bo La Folletteova volilna lista dobila več volilskih glasov kakor katerekoli starih strank.

Na vsak način pa bosta predsednik Coolidge in general Dawes tretja v tekmi. To bi izločilo generala Dawesa, če pride do tega, da se poslanska zbornica ne bo mogla izreči za nobenega predsedniškega kandidata, in da bo moral senat izbirati podpredsednika, ki postane potem avtomatično predsednik Združenih držav.

MOŽ SE JE UMETIL ZATO, DA SE ŽENA LAHKO POROČI Z DRUGIM.

Detroit, Mich. — Jos. Novicki je 14. t. m. izpil strup in umrl z namenom, da njegova žena lahko dobi za njim \$1000 zavarovalnine in se poroči z ljubimcem, ki je bil pri njem na stanovanju. Družinska kriza je prišla pred par tedni, ko je žena potožila Novickemu, da ljubi Toneta Lausiekega, ki je pri njima na boardu. Novicki je zapodil Toneta od hiše. Žena je nato vsak dan jokala in tožila moža, da Tone nima dela ne denarja in da je najbolje, da se vrne k njima. Zadnja sobota je Novicki izpil strup, nato je dejal ženi: "Po meni dobiš \$1000 in potem se lahko poročiš s Tonetom." Žena je zdaj zadovoljna.

LA FOLLETTE STAR 69 LET.

Washington, D. C. — Senator Robert M. La Follette je popolnoma krepek in šil, dne 14. junija praznoval svoj 69. rojstni dan ter s tem izpolnil 69. leto svoje starosti.

KNJIGE

KNJIŽEVNE MATICE

S. N. P. J.

Književna matica Slovenske narodne podporne jednote je izdala in ima v zalogi sledeče knjige:

Pater Malaventura. Spisal Zvonko A. Novak. Izvirna povest iz življenja ameriških frančiškanov. Z izvirnimi slikami, katere je izdelal Stanko Žele. Fina trda vezba. Cena s poštnino vred \$1.50.

Slovensko-angleška slovnica. Dodatek raznih koristnih informacij. Fina trda vezba. Cena \$2.00 s poštnino vred.

Jimmie Higgins. Spisal Upton Sinclair, poslovenil Ivan Molek. Povest iz življenja ameriškega proletariata za časa velike vojne. Trda vezba. Cena \$1.10 s poštnino vred.

Zajedalo. Spisal Ivan Molek. Povest iz doslej skritega kosa življenja slovenskih delavcev v Ameriki. Trda vezba. Cena \$1.75 s poštnino vred.

Zakon biogenesije. Spisal Howard J. Moore, poslovenil J. M. Zelo podučna knjiga, ki tolmači mnoge naravne zakone in pokazuje, kako se splošni razvoj ponavlja pri posamezniku fizično in duševno. S slikami. Trda vezba. Cena \$1.50 s poštnino vred.

Zadnji dve knjigi, naročeni skupaj, dobite za tri dolarje.

Naročbe, s katerimi je poslati denar, sprejema

KNJIŽEVNA MATICA, 2687-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Neopravljeni kongresni posli.

Washington, D. C. — Še nikoli ni pustil kak kongres toliko zmešnjav za sabo, kakor jih je ravno letošnji, ki se je razšel dne 7. junija, je rečeno v buletinu, ki ga je pravkar izdala narodna liga ženskih strokovnih unij. V podrobnostih je naštetih veliko števil neopravljenih poslov, ki bi jih moral kongres rešiti pred svojo odgoditvijo. Predvsem ni odobrila predloge za dovoljenje denarja, ki je potreben za plače nad 200.000 vladnih nastavljenec.

Nadalje je ostala železniška legislacija nerešena. Predloga za vzgojni zvezni departman prišla iz odsekovih rok. Coolidge je vetiral v zadnjem trenutku predlogo za povišanje poštne plače. Kmečko odpomočno legislacijo je vrnil kongres v koš. Delavska odškodninska predloga, ki bi naredila konec grabežnosti zasebnih zavarovalniških družb, je bila zadavljena že kar v odseku. O treh predlogih za mednarodno sodišče je kongres samo razpravljaj. Nobenega koraka ni storil v tem oziru.

Liberalci spet pomogli laboritom.

London, 17. jun. — Laborska vlada je prvič prišla v konflikt z lordsko zbornico glede stanarinske predloge, toda lordi so bili poraženi, ko so liberalci v nižji zbornici zopet glasovali za laboriti vred.

Nova albanska vlada. Rim, 17. jun. — Monarhistični Jannoli, eden voditeljev zmagovalne albanske revolucije, sestavlja novo vlado, kakor javljajo iz Tirane.

Marksovo truplo. — Ruska in govinška delegacija je zaprosila angleško vlado, da ji dovoli prenesti Marksovo zemeljske ostanke v Moskvo, kjer bi ga položili poleg Lenina. Ta prošnja pa ni imela uspeha, ker je lastnik Marksovega groba Karl Longuet, Marksov vnuk, ki je odločen, da ne bo nikolajevskov in noče, da bi Marksovim truplom uganjali boljševiki svojo strankarsko politiko.

Delo srca. — Delo, ki ga vsi srce z vsakokratnim krčenjem enako onemu, ki je potreben da dvignemo 800 gr en meter visoko. To delo znaša torej 0,8 kg (kilogramskih metrov). Potem, ko dosega delo srca v eni minuti približno 56 kgm, v enem dnevu pa več kakor 80.000 kgm, to je približno četrtina dela, ki ga tekom osemurnika opravi navaden delavec.

NAROČNIKOM IN ROJAKOM v državi Illinois in Kansas naznanjam, da jih bode obiskala naša zastopnica in članica Christiana Omahne, ter želimo, da ji pomagajo pri agitaciji za list Prosveta in za Književno Matico, najprej obiskala naročnike in rojake v Illinoisu in potem pa še v Kansasu. Se priporočajo, da ji gredo na roke in pomagajo. Za upravitelja lista Prosveta — Filip Godina.

ALI STE KDAJ PREISKUSILI

Severa's Esko

MAZILO ZOPER SRBEČICO?

Cena 80 centov

V LEKARNAH VSEPOVSOD.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS, IOWA

DENARNA NAKAZILA V DOLARJIH

kakor tudi Dinarjih in Lirah izvršujemo hitro in zanesljivo. Za izplačila DOLARJEV V ITALIJO, AVSTRIJO IN NEMCIJO računamo naslednjo pristojbino, ki vključuje vse s nakazilom vezane stroške:

Za zneske od \$5 do \$25 po 75 centov, za zneske nad \$25 po 3% ali 3 cente od vsakega dolarja. Za izplačila DOLARJEV V JUGOSLAVIJO računamo: za zneske od \$5 do \$25 po \$1.00, za zneske nad \$25 po 4% od zneska, ki naj se izplača.

DOLARJE dostavimo naslovljencu na zadnji pošti. DINARJE in LIRE računamo po najnižji dnevni ceni in fantimo v vsakem slučaju za hitro in solidno postrežbo, katere je našim prijateljem dobro znana. Onim pa, ki dosedaj niso imeli še prilike pripraviti se o tem, svetujemo obrniti se v zadevi vseh DENARNIH NAKAZIL na

FRANK SAKSER STATE BANK, 82 Cortlandt Street, New York, N. Y. GLAVNO ZASTOPSTVO JADRANSKE BANKE

SKUPNO POTOVANJE V JUGOSLAVIJO.

Na 2. julija odpotuje iz New Yorka večje število Slovencev v domovino in sicer na splošno priljubljenem parniku "francoske linije" Paris. Za te potnike bodo na parniku preskrbljene posebne ugodnosti. In ob tej priliki bo potoval v domovino tudi uradnik naše tvrdke, ki bo radevolje šel potnikom na roke v vseh ozirih, ter šel z njimi prav do Ljubljane. Vsi rojaki, ki so namenjeni v stari kraj v prihodnjih mesecih, so vabljeni da se pridružijo tej skupini. Za vsa tozadevna pojasnila se obrnite na

Slovensko Banko, ZAKRAJŠEK & ČEŠARK, 70 Ninth Avenue, New York, N. Y.

Dostavek: Istotako se obrnite na omenjeno tvrdko v slučaju, da ste namenjeni dobiti kako osebo iz starega kraja, in vselej, kadar hočete poslati denar v stari kraj, bodite že v dinarjih ali dolarjih, in gotovo boste najboljše postreženi.

BLAGODEJNA MOČ HRANJENJA

Ustvarja zaupanje, neodvisnost in priliko. Mnoga velika bogastva so imela svoj začetek v skromnosti. MILJONE LJUDI HRANI — RAVNO ZA TA CILJ. Zavzemite se tudi vi tako delati in zadovoljni boste z uspehom.

KASPAR STATE BANK

1900 Blue Island Av., vogal 19. ceste, CHICAGO ILLINOIS



Vse v naša banka za vlaganje vašega denarja.

Naš INOZEMSKI ODDELEK vam vedno najboljše postreže pri pošiljanju denarja, s prevoznimi parobladskimi listki za in iz Evrope, izdeluje razne zaprisežene izjave in druge potrebne listine.

Tu je neunijski premogoroški nam ni mogoče organizira

Taka pokorščina in brezličnost bi bila na mestu v 16. stoletju, pa ne danes. Svet se izpolnjuje in tako se mora delati samo, ki izpolnjuje svet. Iluzor je iznašel nove stroje in popolnil produkcijo. Naj izpolni še sebe, da bo več veljala gova beseda in bo enakopravna drugim ljudmi prejemal svoj produkt. Ali naj trpi radi

no zaspal naš' društveni brat George Kastarin v 'najlepši moški dobi, star 39 let. Umrl je dne 1. junija, pokopali smo ga pa 7. junija. Pogreb je bil veličasten. Razen našega društva št. 87 S. N. P. J., se je udeležilo pogreba tudi društvo št. 80 S. N. P. J., Hrvška zajednica in Moose. Vsa št. društva so mu položila krasne vence.

Pokojniki je bil mirnega značaja in jako priljubljen med tujimi in domačimi ljudmi. Vsi, ki so ga

PIVO --- PIVO

Zakaj plačevati visoko ceno za slabo pivo, ko pri meni lahko dobite najboljše vrste SLAD in HMELJ vedno svež, iz katerega si sami doma napravite dobro pijačo. Jaz vam posojim za \$7.00 12 skateli slada in 12 zavojev hmelja. Z naročilni je poslati \$2.00, ostalo svoto plačate ko prejmete blago.

ANTON SAMSA,
1901 Bissell Street, Chicago, Ill.

raznih ljudih in čas je, da se enkrat napravi račun, ter meni ta denar povrne. Kdor se ne bo izglasil in poravnal svojega dolga do dne 1. avgusta, 1924, ga bom s polnim imenom objavil. Prizadei naj to vzamejo naznanja.

Philip Urošević, P. O. Box 11, Isaban, W. Va. (Adv.)

Denarne pošiljateljce — Dolar-
jih—Dinarjih.
Hranilni odderek.
Javni notarski urad.
Pisite za informacije.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (loven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 na tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 na tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (July 1-24) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je s tem davcom potekla naročnina. Poslovite jo pravčasno, da se vam ne utavi list.

BOJ ZA PRAVICO JE BOJ ZA MOČ.

Kapitalizmu gre zasluga, da je v kulturnem svetu sprožil misel, da umetno ustvarjene meje pri rojstvu ne smejo biti nobenemu človeku ovira pri iskanju tiste gospodarske pozicije, ki mu gre po njegovih zmožnostih in delu. Kapitalizem je tudi vpostavil načelo, da se tlačanske in suženjske razmere iz preteklosti odpravijo in da vsak človek lahko razpolaga s svojim imetkom in odločuje o svoji osebi. Kapitalizem je s tem izrekel, da so vsi sloji enakopravni, torej so tudi delavci enakopravni državljani kot podjetniki.

Tako je kapitalizem pridigal, ko se je porodil. Tlačeni sloji v preteklosti so se bojevali za dosego teh ciljev, toda ti boji v preteklosti se niso vršili z uma svitlim mečem, ampak s silo, kajti bojna sredstva so bila nasilna.

Kapitalizem je pričel zmagovati in je tudi zmagal v mnogih deželah. Kjer je pričel zmagovati in tam, kjer je zmagal, je pa pozabil, kaj je sam učil. Nastali so novi razredi v človeški družbi, ko so bili stari deloma ali popolnoma odpravljani. Pojavil se je na eni strani delavski razred, na drugi strani pa kapitalistični razred, ki pomnožuje svojo gospodarsko moč s profitom, ki prihaja od izmenjave blaga in od produkcije blaga. Naobratno pa peša gospodarska moč delavskega razreda, to je delavcev in farmarjev, to je ljudi, ki faktično producirajo blago in izvrše potrebno delo, da je mogoča izmenjava blaga.

Ta delavski razred se zdaj bojuje za svoje pravice. Ne bojuje se pa s silo ali nasilnimi sredstvi. To si naj zapomnijo posebno oni slovenski delavski "prijatelji" in časnikarji, ki kaj radi denuncirajo in slikajo zavedne slovenske delavce in farmarje kot nasilne prekucuhe, ki hočejo s krvavo revolucijo doseči enakopravnost, da se toliko bolj priliznejo in prikupijo modernim izkoriščevalcem ljudstva, ki so nasledili fevdnim baronom in drugim vsakovrstnim ljudskim izkoriščevalcem, izkoriščajočim delavno ljudstvo pred rojstvom liberalizma in kapitalizma.

Modernemu delavskemu razredu je v sedanjih bojih za enakopravnost pravica njegovo orožje in čut pravičnosti je pa njegova gonilna sila in njegov vodnik v tem boju. Moderno delavstvo zahteva svojo pravico in nič drugega! Za svojo pravico se bojuje na temelju pravice in z orožjem pravice. S tega temelja pravice se ne bo dalo slovensko zavedno delavstvo spodriniti in še manj zapeljati v kakšne bedaste avanture, pa če delavski lažiprijatelji in časnikarji, ki tam v Clevelandu pri "Ameriški Domovini" s polnim trebuhom pri čaši brinjevca in kranjskih klobasah rešujejo gospodarska vprašanja, ali ki v Chicagu na Dva in dvajseti cesti v refektoriju pri polnih loncih mesa ustanovljajo duhovne jednote za rešitev duš, vsaki dan zatrobijo v svet najpodlejšo laž o zavednem slovenskem delavstvu v Ameriki.

Moderno delavstvo spoštuje pravico, ampak ono se tudi zaveda, da izkoriščevalci delovnega ljudstva ne bodo prinesli delavstvu pravice na krožniku, ker pravica sloni na podlagi moči.

Velika zmota liberalizma, očeta kapitalizma, je bila prav v tem, da je sodil, da ima človek že pravico, ako se mu pravica prizna. In ko je liberalizem blodil po teh zmotah, ga je prevaril kapitalizem. Ta prevara očeta — liberalizma od strani sina — kapitalizma, je nakopala obema bolezen, ki ju položi v rani grob, iz katerega ne vstaneta več k življenju. Minila so desetletja trpljenja, preden je moderni človek spoznal, da je pravica prazna morská pena — fata morgana — in ostane samo v domišljiji, dokler pravice ne podpira moč. Iz tega spoznanja se je rodil nauk, da kdor hoče pravico, mora tudi imeti moč, da jo doseže. Zavedno delavstvo je kmalo zapopadlo, da si mora to moč šele priboriti, ako hoče doseči svojo pravico.

In da delavstvo doseže to moč, se organizira v gospodarskih, strokovnih in političnih organizacijah. Nje-

gova sredstva so zakonita, katerimi se bojuje za izvajanje moči, ki je potrebna, da doseže svoje pravice. Moderno delavstvo sovraži brutalno silo in za to se je ne poslužuje v dosego svojega cilja, ampak ono se bojuje z ima svitlim mečem, da doseže, kar mu gre po človeških in naravnih zakonih.

Zato tudi ne da počenega groša, kako ga zmerjajo lažiprijatelji delavstva v fraku in kuti in s kakšnimi priimki in psokami ga obsipljejo. Delavstvo pojde svojo pot naprej tudi prek psok in priimkov od strani lažiprijateljev delavstva, kakor gre človek, kadar mora iti prek lužo gnojnice, ki si zaviha hlače, da jih ne umaže in si tišči nos, da mu neprijetni vonj gnojnice ne udarja vanj, pri tem pa žvižga in poje, ker mu lepa pot na drugi strani gnojnične mlakuže obeta, da ga povede v kraje neprekošene naravne lepote in divnih naravnih čudežev.

Naš dobro namazani državni department.

Washington. (Fed. Press.) — Navsezadnje je bil na zahtevo senata po dolgem odlašanju vendarle objavljen senatni dokument št. 97 od 68. zasedanja 1. seje, ki se tiče oljnih koncesij. Dokument pokazuje, kako delaven je bil državni department v pridobivanju dobičkanosnega ozemlja za Standard, Sinclair in Doherty oljnih družbah, kakor sta bila delavna tudi Albert Fall in Edwin Denby.

17 dokumentov je, ki se pečajo z oljem v Burmi, 11 drugih dokumentov je korespondenca radi mezopotamskega olja, 12 se jih tiče oljnih vrelcev v Palestini, radi danske Vzhodne Indije je 12 uradnih papirjev in v 23 listinah je pisano o olju v Perziji. Tajnik Hughes odklanja, da bi bil on imel kako diplomatsko korespondenco, v kateri bi se pečal z oljnimi koncesijami v Mehiki, Venezueli, Kosti Riki, Argentini, Čehoslovski ali portugalskih kolonijah. Odkritostnost Hughesa kakor dela njegovega departmenta se pa da soditi iz poročila, ki se tiče koncesij v Mehiki.

Največ izmed pisem, ki jih je pisal Hughes ali pa diplomati tujih držav, se ukvarja s svetovnoširnimi bojem med Standard oljno družbo in Royal Dutch Shell, katero kontrolirajo angleški finančni interesi.

Tu je eno izmed sličnih pisem od George Harveyja, poslanca v Londonu, lordu Curzonu, datirano od 15. septembra 1921:

"Ameriški poslanec se klanja njegovega veličanstva državnemu tajniku za sestanek zadeve in ima čast opomniti radi pogovorov v mareu in aprilu 1920 med sirom Jehom Tilleyjem od tujezemskega urada in mr. Wrightom, poslancom... kakor na konferenci med mr. Lindsayjem od urada za zunanje zadeve in mr. L. I. Thomasom od Standard oljne družbe z ozirom na željo Standard oljne družbe iz New Yorka, da bi bilo njenim zastopnikom v Jeruzalemu dovoljeno nadaljevati geološke preiskave v ozemljih, do katerih imajo pravico v Palestini, katere preiskave so bile tudi že začete pred izbruhom vojne leta 1914.

"Z ozirom na brzojavna navodila, ki jih je ravno prejel od svoje vlade, ima mr. Harvey čast ponoviti želje...

"Mr. Thomas, ki je samo za kratek čas v Londonu, ker bo moral odpotovati radi nujnih opravil, je vendar pripravljen takoj se posvetovati z oblastniki njegovega veličanstva in s poslanstvom. Njegovo upanje je, da pride kmalu do odločitve, kajti znano je, da v Palestini prične padati dež v začetku decembra, torej bo tu sezona za preiskovanje. V slučaju odgoditve bi imela družba zopet velike stroške, kar se je že zgodilo..."

Na ta način se glasijo pisma, ki pokazujejo, kako naklonjen je državni department mogočnim interesom in podjetnikom. Angleži so nekaj časa igrali vlogo neuklonjeno, a slednjič so se podali Hughesu in Harveyju v korist Standard družbe.

Književni pregled.

Osa, junjska številka, ima sledečo vsebino: A. J. Terbovec: Praznik vrtnice, pesem. Frank Kerže: Andrejevi, povest (nadaljevanje). Radljeva čuda. Nekaj o premogu. Trpljenje Osirisovo. Nekaj o šepnih urah. Šola za otroke. Zemlja znanj in znotraj. Po F. Hurleyu: Zamurjeni. Fr. R. Staut: Dramatika nje vzgoja in vpliv. — Priloga: Mrs. K.: Gospodinjaki oddelek.

Naslov revije: Čas, 1142 Dallas Rd., N. E. Cleveland, O.

S polja vede.

O Hlezah.

(Po Garrett P. Servissu.)

Endokrinologija je veda o Hlezah, kakor pove dr. W. J. A. Bailey in drugi zdravniki, ki imajo tudi tako visoke šole v zdravstvu in tudi dolge izkušnje. Mogoče imajo prav oni za nas tajni ključ k daljšemu življenju in čvrstjemu zdravju. Vsakdo bi torej moral kaj znati o Hlezah.

Kaj so torej "brezcevne" Hleze? Kaj so sploh Hleze? Hleze so mali celični organi v človeškem telesu, ki proizvajajo različne soku, katere potrebujejo drugi organi, nekateri zelo oddaljeni od Hlez, da povzročajo notranje delovanje v telesu in življenje sploh.

Na ta način imamo slinske Hleze v ustih, ki narejajo slino, katere se potem mešajo med hrano, ki je življana, da olajšujejo prebavljanje iste hrane, ko pride v želodec. V želodecu so zopet žleznice Hleze na krajih žleznice, ki služijo istemu namenu. Solze istotako proizvajajo Hleze, in sicer so to lakrimatorne (solzne) Hleze.

Različne številne Hleze v človeškem telesu lahko primerjamo s kemičnim laboratorijem, kateri proizvajajo potrebne sestavine, ki jih uporabljajo za obstoj in delovanje. Enakost v tem oziru je neprimerno slična. Tako je na primer treba za laboratorij preost tekoče vode, kadar je v obratu, a kadar delo v laboratoriju preneha, je ustavljena tudi voda. Prav tako so Hleze neprestano zalagane s čisto krvjo po krvnih žilah, ki se avtomatično pretaka, kadar so Hleze v delovanju. V presledkih se dogaja, da organi v človeškem telesu ne potrebujejo sokov, ki jih izločajo Hleze in ob takih časih tudi kroženje krvi k dotičnim Hlezam avtomatično oslabi ter se manjša.

Med mnogimi drugimi Hlezami so v človeškem telesu tudi brezcevne Hleze, ker k njim ne vodijo posebne cevi kakor k drugim, po katerih se potem pretakajo sokki iz Hlez, temveč se njih sok pretaka v organe, katere ima zalagati, kar brez vsakih cev ali žil. Te posebne vrste Hlez so bile do pred kratkim prava zagonetka za fiziologe. Ampak odkar so razkrili njih prave funkcije in delovanje, jih je toliko lažje razumeti.

Najbolj navadna izmed brezcevnih Hlez je takozvana tiroidna Hleza, ki se nahaja v vratu blizu Adamovega jabolka. Te Hleze so pripisane izvanredne tajnosti delovanja. Pred nekaj tedni je dr. Bailey, ki sem ga agoraj omenil, zagotovil člani Ameriške kemične družbe, ki so zborovali v Washingtonu, da bi par minut mazanja z jodom vsaki dan po tiroidnih Hlezah Harryja Thawa, spremenilo blaznika v koristnega državljana.

S tem je mislil reči, da sedež tistega, ki se imenuje blaznost, ni v možganih, temveč v endokrinški Hlezi, katere absolutno kontrolira delovanje možganov. Z govorom je šel dalje de presenetljive izjave:

"Omejili smo topost (duha), bolezen, starost in v resnici tudi življenje in smrt s pomočjo endokrin."

"Nobena večja resnica še ni bila priznana človeštvu kakor da te male skupine klejastih sluz regulirajo telo in kontrolirajo njegovo aktivnost do najmanjših celic."

"Po svojih zdravniških izkušnjah sem prepričan, da končno lahko zdravimo skoraj brez izjeme vse Hleze s pomočjo joniziranja, da jim tako damo toliko večjo moč za izvrševanje delovanja. Na ta način celo lahko omogočimo počasni nagašajočemu solncu življenje, da se zopet polivi in življenje ne ugase tako kmalu."

Velika je endokrinologija, ako je to resnica!

Meteoriti.

Stara garda na republikanski strani je imenovala Coolidge in generala ter bankirja Dawesa za svoja kandidata. Zlat je na vrsti garda na demokrati strani, da imenuje svoja. Morgan bo dal kandidatom svoj blagoslov, volilci naj pa izbirajo — če morejo kaj izbrati med vranami.

General Dawes, "Hell an' Maria", je razpil zagovornik odprte delavnice in notorični sovražnik delavskih organizacij. Boljšega kandidata ni mogla dobiti stara garda! Morgan je lahko ponosen.

Republikanski gardisti imajo tudi besedo "ofje" v svoji platformi. Težko so zapisali to besedo. Lokavi so do vraga. Umazani od olja se bodo prali z oljem!

Tristotisoč intelektualnih prostih — uradnikov, profesorjev, pridigarjev itd., katere je tako izborni opisal George R. Kirkpatrick — pojde zdaj na delo s krtačami in brisačami. Prali, drgnili bodo petrolejske madeže na vse pretege, hvallili kandidate stare garde in zagovarjali sistem roparske trojice.

Naloga teh prostih, katere imamo tudi med Slovenci, je, da zazibljejo delavce in farmarje v spanje in prijetne sanje do večera na volilni dan. Koliko delavcev bo letos še spalo?

Čudne novice prihajajo iz starega kraja. Radič, vodja hrvaških pacifističnih republikancev, je odromal v Rusijo. Radič se je bratil s slovenskimi klerikali in beračil v Londonu in Ženevi za svobodo Hrvatov brez uspeha. Ali se mu je končno zdanilo v glavi, da je prava svoboda kmetov in delavskih ljudstev mogoča le v veliki mednarodni organizaciji delavcev in kmetov? Ali je morda spoznal, da je svobodna hrvaška republika mogoča le v Uniji delavskih in kmetov republik vse Evrope?

Radič je dolgo časa blodil in fantaziral. Kaj misli doseči v Moskvi, še ni znano. Previdno mu je treba slediti in previdno čitati poročila o njegovem gibanju. Eno je gotovo: ruskih komunistov ne bo potegnil.

Pogrebni hodi okrog po Ameriki in vodi pogrebe. Uspehi pogrebsov so sijajni — za grobarje. Najiminetnejši je bilo, ko so pokopali "Amer. Slovence".

Ko je dnevno časopisje razkričalo novico, da je republikanska stranka nominalna Coolidge in Dawesa za svoji zastavonoši, je obenem sporočilo vest, da so banditi v bližini Chicaga oropali poštini vlak za več ko milijon dolarjev. Škoda, ker ni republikanska.

Nadkapitalist Francije.

Paris. (Paul Hoyer za Federated Press.) — Kdo je sila za francoskim narodnjaškim blokom, ki je kontrolirala njega stališče do resignacije predsednika Poincaréja? Navadno pravijo, da je bil Poincaré orodje francoskega je-karskega trasta in kapitalističnega odbora livarn, ampak v resnici je na Francoskem edina oseba, ki je kontrolirala stališče vlade ter je toliko kot Stinnes na Nemškem ali Gary v Združenih državah.

Njegovo ime je Billiet. Predsednik je Unije gospodarskih interesov, velike federacije ekonomskih interesov na Francoskem. Billietu se je klanjal Poincaré in vrtil politiko kakor je oni narekoval. Ko je padel Poincaréjev kabinet, je bil Billiet prvi, ki ga je sprejel Millerand, predsednik republike.

Billiet kontrolira sladkor, olje, rudnike in druga podjetja. Prizadeva si, da bi osvojil tobačni monopol od države v svoje roke. A nektiral bi rad brzojav in telefon, ki ju zdaj lastuje država, železnice in ladjedelnice ter več drugih industrij. Pregovoril je Poincaréja, da je izročil državni monopol za vžigalce enemu njegovih prijateljev.

Pred kratkim se je poslužil filmov in premičnih slik. Po vseh državah nudi zastoj propagando v filmih. V pismu, ki spremlja filme, je pripomneno:

"Izdali smo dva propagandistična filma. Eden njiju je romantična komedija, ki pokazuje, kako nesreča bi bila, če bi bil odpravljen kapitalizem; drugi je za-

garda počakala s nominacijo še nekaj ur. Vedja omenjenega ro-pa bi bil idealen kandidat. Za demokrate še ni prepozno.

Revolta v Albaniji je poredala svetu, da je v tej deželi še danes fevdalni sistem. V drugih evropskih deželah prihaja le razvaline gradov na hribih, da je nekdo hivel fevdalizem povsod. V Albaniji živi še danes.

To ni nobeno čudo. V sosednji Mehiki so bile fevdalne razmere še pred štirinajstimi leti v najlepšem cvetu in še danes niso povsem odpravljene. Španija ima fevdalizem še v maršičem; delavci v Centralni in Južni Ameriki na velikih plantažah prej tlačen kot mezdni delavci.

Socialni razvoj je čuden; vedno pušča otoke starih sistemov tu-intam. Med barbari v Afriki, Aziji in Oceaniji še danes živi kamnena doba, katere se je umaknila iz južnovzhodne Evrope pred kakimi 10,000 leti. V mnogih krajih sveta še obstoji telesna sužnost, ki je eno stopnico pod fevdalizmom. Tudi v deželah najrazvitejšega kapitalizma se najdejo živi ostanki fevdalnih razmer. Danes gledamo na te ostanke s pomilovanjem, ako ne z jezo.

Tako bo tudi v bodoče. Ljudstva, ki nosijo prapor napredka, bodo uživala nov družabni red, ki bo merodajen za gotovo dobo, medtem pa bodo v kakih kotičkih še životalili ostanki kapitalistične dobe.

V Detroitu se je usmrtil neki Joseph Novicki ne samo zato, da se njegova žena lahko poroči s svojim ljubimcem, temveč tudi zato, da bo žena lahko dobila po njem \$1000 posmrtnine in da njegov tekmeec ne bo brez denarja za prvo silo.

Moralisti, ki si ubijajo možgane z "večnim trikotom", naj morda pomoralizirajo o tem nenavadnem slučaju. Kaj je bil Novicki — bedak, čudak ali junak? Devetdeset odstotkov soprogov v "večnem trikotu" navadno ubije tekmece. Majhna peščica je takih, ki se mirno in ponosno umaknejo iz "trikota", misleč si, naj dela žena kar hoče. To je najpametnejša rešitev zadeve. Ali takih, ki bi se usmrtili v svrhu, da dobi tekmeec ženo in denar, je pa malo. Novicki je najbrž edini v tem stoletju.

Kapitalisti pravijo, da je La Follette boljševik. Boljševiki pa pravijo, da je La Follette kapitalist.

Kaj je La Follette?

Zakaj so fašistovski poglavarji v Italiji umorili socialističnega poslanca Matteottija?

Oh, zakaj! Zato, bratje moji, ker nimajo vere, vere, vere!

K. T. B.

nimiva povest, ki pokazuje nesposobnost državnega monopola nad telefonom."

Herriot.

Edouard Herriot (izgovarjaj Eri), predsednik radikalne francoske vlade, ki je stopila na krmi-lo ta teden, je star 51 let. Sin je revnega majorja in izločil se je v javnih državnih šolah. Večkrat je povedal, da prvo toplo suknjo je dobil od svoje tete, ki je služila za kuharico pri pisatelju Mauricu Barresu.

Svojo politično karijero je pričel v domačem mestu Lyonsu, kjer je bil izvoljen za župana. Leta 1913. je prvič prišel v francoski parlament. Izvoljen je bil za senatorja v departmentu Rhone. Šest let je bil v senatu, nakar je bil izvoljen za poslanca radikalne socialistične stranke. Leta 1920. je postal voditelj te stranke, ko je prejšnji voditelj Joseph Caillaux moral v zapor na obtožbo izdajstva. Za časa Clemenceauja in Poincaréja je bil vodja opozicije v parlamentu. Pobijal je okupacijo Porurja in sploh vso imperialistično in militaristično politiko Francije. V letu 1922. je obiskal Rusijo in konferiral z Leninom v Moskvi. Vrnivši se domov je priporočal priznanje sovjetske vlade in spravno politiko z Rusijo.

Herriot je srednje postave, sirokopleč in prikupnega, vedno obritega obraza z majhnimi črnimi brki. Od svojih mladih let je goreč protiklerikalec in velik oboževalec slavnega francoskega pisatelja Emile Zola.

veseljenj odobro. Vabljeni so vsa društva kakor tudi vsi vojaki, vojniki in iz bližnje okolice, da se v obilnem številu vdeležijo te slavnosti, torej vsi v Bridgeville na dan 4. julija vabi društveni ODBOR

Vesti iz Jugoslavije.

KEVAVA NEDELJA V TRBOVLJAH.

Za nedeljo, dne 1. junija je bila napovedana slavnost razvijanja prapora "Orjuna" v Trbovljah. Te slavnosti se je udeležilo veliko Orjunašev iz Ljubljane, Celja, Maribora, Zagreba in drugih krajev. Po prihodu vlakov z udeleženci slavnosti so se razporedili za pohod s postaje v trg Trbovlje. Na čelu sprevoda je bila godba dravske divizije, za njo praporci, nato člani izvršilnega in upravnega oblastnega odbora, za tem je pa sledilo članstvo kakih 1000 po številu. Ko je poveljnik prišla do 150. kilometra, bili so čisto mirni, ko je mimo njih korakala godba. Ko pa so prišli praporci, so začeli komunisti kričati: Doli "Orjuna" in podobno. Nekdo iz gručee komunistov se je zagnal proti praporom in hotel enega strgati iz rok praporčakov. V tem trenutku pa so se padli tudi strelci. Prvi je padel, zadet, od krogle skozi srce oblastni načelnik "Orjuna" Stanko Žnidaršič. V tem hipu je padla tudi iz hiše prva ročna granata in ranila več Orjunašev. Začela se je splošna bitka, ker so se tudi Orjunaši začeli boriti z orožjem in nato z naskokom zavzeli Rudarski dom, iz katerega so na nje streljali komunisti. Bitka je trajala kakih 10 minut. Kot žrtvi sta padla tudi Žorko Boltavzer, uradni kmetoski posojilnica, ki je bil na mestu mrtve, dobil je kroglo skozi vrat, in France Slajpah, lekarnar, zadet od krogle in bombe, ki ga je silno razmesarila. Umrl je na kolodvoru v Trbovljah. Od komunistov so med bojem padli smrti: Albin Fric, Jakob Ocep, Ivan Rozine in Franc Fakin. Težko ranjeni so orjunaši Alojz Lebar, Albin Arniš iz Rakeka, Franc Lešnjak iz Rakeka, Josip Kukić iz Rakeka in Vlado Porekar, učitelj iz Šoktanja. Težko ranjeni komunisti pa so: Karel Razboršek, Mirko Weinberger, Ivan Hlebee, Ludvik Jajn in Helena Obahar.

Lahko ranjenih je vseh skupaj okoli 40 oseb.

(Poročilo je posneto po enem viru. Uredništvo se ni prejele poročila iz drugih virov.)

Žrtve reakcije. Povodom prvomajskih proslav v Jugoslaviji je bilo aretiranih in vrženih v zapor 934 komunistov v raznih krajih. V Sloveniji je bilo aretiranih 10, in sicer v Ljubljani 9, v Trbovljah 1, drugi so v Srbiji, Hrvaški, Vojvodini, Bosni in Dalmaciji. Večinoma so bili obsojeni na 1 do 30 dni zapore, oziroma na denarno globo, nekaj jih je še v preiskovalnem zaporu. Martin Krstulović, mornar na bojni ladji "Dunav", je bil v Splitu izročen vojnemu sodišču pod obtožbo, da je delal antimitaristično propagando v mornariči. Imen socialstov ni bil nihče zaprt ali drugače kaznovan.

Obsojeni rudarji. Dne 24. maja se je vršila pred ljubljanskim sodiščem sodnijska razprava proti nekaterim rudarjem iz Zagorja in proti bratoma Klopčič (brata Emil in Franc). Karol Odlaček, Jože Marn, Jurij Debelak, Ivan Gorjanc in Mako Bauer iz Zagorja in pa brata Emil in Franc Klopčič so bili obtoženi tako-le: Emil je napisal in javno nalepil lepak s pridržano to-le vsebino: "Poziv žandarjem! Vsi delavci mirane brezposelnosti žandarjev in vsled dejstva, da ne najdemo med rudarji nobenega protidravnega elementa, predlagamo, da vsi žandarji z 'auf paganet' prece aretirajo ravbarsko trboveljsko družbo, ki je rudarjem ukradla 1.200.000 Din. Če žandarji dobro izvršijo in aretirajo tatinske deluhe, smo pripravljeni dati jim dober 'trinkgeld' in pa red Sv. Save. Če pa tega nečte narditi, pa pejte z bajoneti 'Kulm' kopat. I vas se noreca dela: Paraplum-plum-plum! Vsem soc. policistom! Brá niste ta plakat žandarjem, ker ste á njimi v španjviji, komisar Ranzinger Lojze, Arh! Habt Acht! Laufschrit! Direktion: orožniška postaja. Podpis: Boljševik, ki se rad zabava!" — Dalje so bili obtoženi, da so nosili pri nas prepovedani boljševiški znak z Leninovo glavo. Dalje je napisal Franc Klopčič redakciji "Strokovne Borbe" v Ljubljani dopisnico s približno to-le vsebino: "Kakor ravnski oblasti z nami, to je direktno terorizem, lasten jugoslovanski buržujaziji. — Take fantazije ni imel niti ruski car, ko so nihiliati

rogočili po njegovih patačah in vlakih." Gornji lepak je bodril končno delavstvo k trodnevni protestni stavki. Vsi ostali pa so ta poziv podpisali. Emil je odločno zanjkal, da bi on pisal ta lepak, vendar pravi po pisavi soočilce, da ga je napisal on. Obtožnica trdi, da je on kljub mladosti preratni element in najagilnejši hujšak v zadnjem straju! Franc Klopčič pa je rekel povodom hišne preiskave orožnika, da je to balkanska orožniška postaja.

E. Klopčič je bil kot "najagilnejši hujšak" in "preraten element kljub svoji mladosti" obsojen na 14 dni zapore, ostali pa na 5 dni. Bauer je bil oproščen. Ker so pa sedeli za časa stajke nad mesec do dva meseca dni v listijskih zaporih, so s tem gorenjo kazen že več kot presedeli.

Praktično krščanstvo. — Zadnje dni maja so imeli mariborski industrijski shod, na katerem so razmotirali svoje težnje, kako bi bilo mogoče pri najnižjih stroških doseči najvišje profite. Bavili so se tudi z vprašanjem dela ob praznikih. Papež je namreč napravil veliko zmešnjavo s tem, da je navidezno nekatere cerkvene praznike razveljavil, dočim jih ljudstvo še vedno iz navade praznuje. Seveda papež ni naravnost prepovedal teh starih katoliških praznikov posvečevati, marveč je dal vsakomur na prosto, če jih hoče praznovati.

To pa je povzročilo zmešnjavo zlasti v industriji. Nekatera podjetja ob gotovih praznikih počivajo, druga zopet delajo. Katoliški industrijski se niso mogli zediniti glede različnih praznikov in tako je prišlo na shodu mariborskih industrijskecev, da je goriški yozel presekjal jud Rosenberg. Rosenberg je predlagal, naj se vsi prazniki razen nedelj in prvega decembra — opuste. In glej zlomka: industrijski so ta judovski predlog soglasno sprejeli. Če ne bi bilo gospoda Rosenberga, kdo ve, koliko časa bi se pripravljali za več ali manj pomembne praznike. In zares: Žid je to najlažje storil, ki ni v sorodstvu s katoliškimi prazniki. Na drugi strani pa g. Rosenberg ni pozabil na svoj jugoslovanski patriotizem, da je pri vsej svoji kapitalistični tesnoprčnosti koncediral kralju, kar je kraljevega in to je 1. december kot državni praznik. — G. Rosenberg je industrijskec in trgovec, je silno bogat, toda hiše le ni imel svoje in je stanoval v taji. Zato je bil pozvan, da zida. On pa, da se temu izogne, hajd na Dunaj in sedaj se raje vozi gor in dol, kakor da bi zidal. Kljub temu je dober jugoslovanski patrijot! Čimial Rosenberg na praznik 1. decembra delavce plačati, ali pa naj oni njegov patriotizem plačajo, se ne ve. Vsekakor pa je Rosenberg popravil, kar je papež pokvaril — on je napravil kratak proces z vsemi prazniki.

In to je karakteristično za sodobni kapitalizem. On si zna napraviti pot in vse ovire odstraniti. Kaj bodo rekli delavci k temu sklepu ne vem, ker jih g. Rosenberg ni vprašal, če soglašajo s tem sklepom. Končno sem pa goveden, kaj poredijo pobožni gospodje — klerikaleci.

Krščanska dolžnost. — Slovenski klerikaleci se kaj radi bifejo po prah, naglašujo svoje krščanstvo. Gorje, kdor slepo ne verjame, da so res pobožni. Vsakdanje izkušnje pa nas uče, da je vse to blinjenje pobožnosti sama gola hinavščina. Krščanska vera ima nekatere prav lepe nauke. Med temi nauki je tudi lepa dolžnost, pokopavati mrliča. Seveda je to milijeno zastoj, ne pa za visoko nagrado. To pa našim vernim in bogaboječim ne gre v glavo. Oni ne napravijo za "božji lon" ničesar, vse pa za denar.

Pred tremi meseci je v Dravi utonil železničar Ivan Koplčič, oče 5 nepreskrbljenih otrok iz Maribora. Sedaj pa je Drava naplaval njegovo truplo nize mesta Ptuj. Pri sebi je imel še železniške legitimacije, uro in 10 Din denarja. Toda pristojni organi, menda žandarji, niso na to prišli, da bi na podlagi legitimacije obvestili železnice, ki bi bila lahko takoj obvestila sorodnike, pred vsem njegovo družino. Pač pa se je začelo prepiranje, katera občina naj ga pokopajo. Mestna občina Ptuj je trdila, da leži utopljencev na ozemlju spuhelake občine, zastopniki obč. Spuhelj pa so trdili trdovratno, da je naplavljen 20 m na mestnem ozemlju. Okrajno glavarstvo je razsodilo, da mora mrtveca pokopati občina Spuhelj. Seveda se je občina Spuhelj morala pokoriti in je dala mrliča spraviti na ptujsko pokopališče.

Toda zakopali so ga tako, kakor se pokoplje živina, to je brez ruke in brez vsakih ceremonij. To pa vse radi — stroškov.

Kje pa je tista prosluta krščanska ljubezen do bližnjega? Slabše bi ne postopali v takem slučaju niti nekulturni in nekrščanski kulakafri.

Spuhelj je strogo klerikalna občina, na katero so črni silno ponosni. Saj tam kraljuje znani Korošev stember in bivši njegov poslanski kolega Brenčič. Toda krščanstvo naših za posvetnim blagrom požrečnih kristjanov je popolnoma degeneriralo.

Ta nekrščanski način spuheljskih kristjanov pa je samo ena stran medalje Koroševih legionarjev. Druga pa je, kaj je ubogega Koplčiča gnalo v smrt. "Straža" o tem dogodku — saj je to zanj bagatela, ki ne zasluži 10 vrstic — suhoparno poroča, da je "Koplčič storil najbrže samomor, katerega vzrok pa še ni pojasnjen". Vzrok je več kot dovolj pojasnjen. Reakcija ima tisoče podobnih slučajev na vesti in ta reakcija so v prvi vrsti naši klerikaleci, ki so železničarja pač ogoljufali za glasove, niso pa niti z mezinem ganili za zboljšanje njihovega položaja. Takih Koplčičev je danes na tisoče med jugoslovanskimi železničarji, ki s celo družino zlasti zadnja 4 leta stradajo bolj kot so v vojnem času. Nekateri vtrajajo dalje časa, drugi zopet preje obupajo. Saj ni Koplčič prvi in žal ni menda zadnji slučaj. Koplčič je moral skrbeti za pet otrok in ženo, torej za 7 glav z okroglo 6000 kron mesečno. Seveda je takšna plača klerikalecem še previsoka, saj tako so leta 1920 pisali po svojih listih. Zatorej "Straža" vidi, da je kriva politika tvoje gospode ne le Koplčičeve smrti, ampak vsega gorja, ki ga morajo danes prenašati železničarji in drugi delavci.

Požar na Daljnem vrhu. Dne 20. maja okoli 10. ure dopoldne je na nepojasnjen način izbruhnil na skednju posestnika Antona Možeta ogenj, ki je v kratkem času upepelil hišo, skedenj, hlev in svinjake. Ogenj se je razširil na celo poslopje tako naglo, da ni bilo mogoče rešiti ničesar in tako so uničeni Možetu mlinski stroj, slamožreznica, čistilnik za žito, vse gospodarsko orodje, živež in pohištvo. Da se požar ni razširil tudi na sosednje hiše, gre zahvala ljudem iz sosednjih vasi in gasilec iz Mirne peči. Prečne in Novega mesta, ki so prihiteli na pomoč. Celokupna škoda se čeni na 71.000 Din. Može je bil zavarovan za nesmatno vsoto in je potreben nujne pomoči. Ogenj so zanetili brčkone otroci z vžigalicami.

Sv. Križ pri Kostanjevici. Dne 27. maja se je pralo v Kostanjevici pri sodišču zelo umazano perilo. Kaplan F. iz Sv. Križa je v svoji pohotnosti oskrnul več žensk, izpod 10 let starih deklic. Vsa zadeva je prišla na ušesa o-rožnikom, ki so spravili stvar pred sodišče. Deklice so priznale vse in izpovedale za kaplana zelo obtožljivo. Le mežnarjeva hčerka je pod pritiskom in v navzočnosti svojega očeta hotela nekaj zavijati, kar pa seveda ne bo držalo. Vse to se je zgodilo v "Katoliškem domu", katerega je pred kratkim blagoslovil leskovski dekan Kurent. V to katoliško hišo je izvajal kaplan deklice z različnimi sladkarijami, podobicami itd. Zagovarja se, da jih je samo pestoval in gledal, če imajo čisto in anažno perilo. — Zares prav lepe sadove katoliške vzgoje je pokazal tudi neki naš "Orel", ki se je hotel v neznamnem namenu približati svoji lastni sestri. Je še nekaj takih "pikantnosti", katere bi lahko z dokazi podprli, toda stvari so tako "čiste", da ne moremo pisati o njih.

Koliko davkov plača Slovenija. Državni proračun za leto 1924 in 1925 izkazuje, da bo plačala Slovenija 70 milijonov dinarjev direktnih davkov. V tej vsoti pa se niso započepeni vsi direktni davki, manjka še davek na poslovni promet, izredni državni pribitki in invalidni davek.

Davka na poslovni promet bo plačala Slovenija okoli 40 milijonov dinarjev, invalidskega davka 4 milijone dinarjev in izrednega pribitka pa okoli 60 milijonov dinarjev. Vsega torej 174 milijonov dinarjev. Vemo pa, da na šč davčni uradi ne bodo iztirjali samo te vsote, ampak navijali bodo tako, da bomo plačevali gotovo 200 milijonov dinarjev. To je tako ogromno vsoto, da jo Slovenija ne bo zmogla, ali pa se bo morala zadolžiti. Kako bo kmet zmogel take visoke davke, sam

Bog vedi. Vse kar kmet proda, je šlo v ceni skoro za polovico doli, vse pa kar mora kupiti, to ostale stare cene ali pa so še višje. Odkod naj vzame kmet denar za davke?

Krivo da za te nemorne davke našo klerikaleci. Niti z mazineci niso genili, ko je od klerikalecev postavljeni Pašić postavljati te ogromne davke. V vseh odborih za določevanje davkov so bili klerikalni poslanci za izkazano zaupanje tak dar. Ali se bo še našel kak izdajalec v Sloveniji, ki bo kljub temu še glasoval za klerikalece? Sramota za vsakega, ki bi pustil tako nesramno gospodariti klerikalece po kmetijskih žepih.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjamo sorodnikom, znancem in prijateljem žalostno vest, da je neusmiljena smrt pretrgala nit življenja našemu nadvse ljubljemu očetu in mojemu soprogu

ANTON DEMŠARJU

Umrl je dne 24. maja, 1924 ob 3.25 popoldne na svojem domu v Broughtonu, Pa., v starosti 65 let. Pogreb se je vršil iz hiše žalosti dne 28. maja, t. l. na pokopališče Sv. Ane na Castle Shannon, Pa. Bolehal je nad dve leti za boleznijo takozvani rak v želodcu. Tukaj zapušča mene žalujočo soprogo, ter 5 že odraslih otrok. Dva sina na Broughtonu, dva sina in eno hčer na West Allis, Wis. Nadalje zapušča enega polubrata in dve polusestri tu v Ameriki in štiri polusestri v starem kraju, ter več drugih sorodnikov. Najlepša hvala vsem prijateljem in znancem za obisk ob njegovem mrtvaškem odru in za obilno vdeležbo pri pogrebu. Da je bil resnično zelo priljubljen se je pokazalo ob množestvilni udeležbi pri sprejemu na mirodvor. Najlepša hvala vsem, za darovane krasne vence, ter isto tako hvala, vsem ki ste dali automobile na razpolago in vozili znance in prijatelje pri pogrebu. Lepa hvala tudi hčerki, ki je prišla obiskat svojega očeta iz daljnega mesta West Allis, Wis. Se enkrat prav lepa hvala vsem skupaj. Tebi dragi soprogi in oče, pa želimo, spavaj mirno v svoji gomili in solnce zlato naj siple svoje žarke na grob. Žalujoci ostali: Matilda Demšar, soproga, Frank in Rudolf Demšar, sinova, ter njih družine, na Broughton, Pa. Tony in Matt Demšar sinova, ter Jennie (omozena) Oblak in njih družine na West Allis, Wis.

Broughton, Pa., Box 312.

ZASTONJ

Najnovejši cenik št. 5
ZA DOBRO VINO EXTRAKT in druge pijače vseh vrst. **HEAMOZON**, zdravilo za vse vrste stare bolezni.
Pišite na naslov: "Slavia Home Supply" P. O. box 185, WEENAWKEN, N. J.

ROLE ZA PIANO SLOV. IN HRVATSKE dobiti edino pri: **Navinshek-Potokar** 331 Greeve St., Cosemaugh, Pa. Pišite po cenik.

KNJIGARNA L. J. ALES 1028 E. 63rd Street, CLEVELAND, OHIO.

Ima vedno v zalogi vse slovenske knjige.
Ceniki zastonj.

ROJAKI SLOVENC, POZORI!

Kadar pridete v Chicago in imate koveč ali drugo pohištvo na kolodvoru, ne oziirajte se okrog kje boste dobili Ekspresmana, da vam pripelje stvari na določeno mesto, ampak takoj se obrnite na moj naslov 2623 So. Ridgeway Ave., ali pa pokličite po telefonu, Lawndale 8693, ali pa na 1837 So. Racine Ave., tel. Canal 6078. To naj velja tudi onim rojakom, ki gredo vne in Chicago. To dele opravim jaz prav po zmerni ceni. Jamčim pa, da bo vsakdo z mojo postrežbo zadovoljen, ker imam še 14 let skušnje v ti stroki.

FRANK UDOVICH,

2623 So. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.

NAZNANILO IN ZAHVALA.

S tužnim srcem naznanjamo vsem prijateljem in znancem žalostno vest, da je dne 9. junija, 1924. umrla naša preljubljena hčerka oziroma sestra,

VIDA MARTHA SUHADOLNIK

po štiri mesečni mučni bolezni za srčno napako v starosti 9 let. Pogreb se je vršil dne 12. junija t. l. iz angleške cerkve. Dolžnost me veže, da se zahvalim prijateljem in znancem, ki so nas tolažili v času njene bolezni, ter ob smrti, nam darovali lepe šopke in krasne vence. Posebno se zahvalim za krasni šopek botru Johnu Lovahe, družinam Joe Debeve, Frank Krasovetz, Andrey Vidrieh, Michael Lapert, Miss Constable, katera je skrbela ves čas v bolezni ob smrti za sveže cvetlice. Lepa hvala tudi Miss Polanc, Miss Beltz, ki si nabrali od rojakov dovolj za krasni venec. Se tudi prav lepo zahvalim vsem, ki so šli ob njenem mrtvaškem odru, še posebno deklicam, ki so nosile cvetlice. Lepa hvala tudi vsem, ki so darovali vence in cvetje, katerih nam niso imena znana, ter nam pomagali okrasiti našo hčerko na mrtvaškem odru s krasnim cvetjem. Hvala onim, ki so nam dali na razpolago automobile. Tebi draga hčerka pa želimo, počivaj mirno v hladnem grobu, katerega bomo vedno krasili s cvetjem, pustila si nas vse prehitro v rani mladosti a spomin naš na te ostane za vedno med nami. Žalujoci ostali: Jacob in Mary Suhadolnik (rojena Kebe), stariša, John brat, Stela, sestra, Josephina Kebe, teta in Frank Kebe stric v Kanadi, ter drugi sorodniki v stari domovini, Johnston, Pa.

PRODA SE

petsobna hiša z dvema lotama, ali pa se isto zamenja za farmo, ako le mogoče blizo večjega mesta. Lepa prilika za Slovence ali Hrvata, ki želi imeti ljudi na hrani in stanovanju (borderje), ker je hiša v bližini premostorov. Za pojasnila se obrnite na naslov: John Urbančič, 713 W. 8th Street, Johnston City, Ill. (Adv.)

STAVBIŠČA (LOTE)

NA PRODAJ—cene niske in na lahka odplačila. Pišite na naslov: **FRANK LOZIER ML.** 201 Prospect St., Girard, Ohio.

DR. KOLER

638 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.



EDINI SLOVENSKE GOVOREČI ZDRAVNIK SPECIALIST MOSKIN BOLEZNI.

Dr. Koler je najstarejši slovenski zdravnik specializist v Pittsburghu, ki ima 30 letno prakso v zdravljenju vseh možkih bolezni.

Zastopanje krvi zdravim v glasovitim 608, ki ga je izumel dr. prof. Brilich. Če imate mialgije ali mialgije po telesu, v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, pridite in izlečite vam bom kr. Ne čakajte, ker te bolezni salena.

Vse možke bolezni zdravim po okrajšani metodi. Kaker hitro opazite da vam preneha zdravje, na čakajte, temveč pridite in jaz vam ga bom opet povrnil.

Hyrocold ali vodno kilo zdravim v 36 urah in sicer brez operacije.

Bolezni mehurja, ki povzročajo bolečine v križu in hrbtu in včasih tudi pri puščanju vode, zdravim v gotovostjo.

Revmatizem, trganje, bolečine, otekline, artritisa, skrofite in druge kožne bolezni, ki nastanejo vled nečiste krvi, zdravim v kratkem času in ni potrebno ležati.

Nekateri drugi zdravstvi rabijo to-maže, da vas razumejo. Jaz nam še la starera kraja, nato vas laže zdravim, ker vas razumem slovenski.

Uradne ure so: Pondeljek, sredo in petek od 9 do 5. Torki, četrtki in sobota od 9 do 5. Nedeljo od 9 do 1.

Imamo tudi hrvatske, nemške in druge plošče, klakar tudi raznovrstne gramofone.

Cena ploščam je po 75c.

GOLOB & GOLL,

478 Natighal Av., Milwaukee, Wis.

UPRAVNIŠTVO

99azarja vse naročnike in druge čitatelje, naj nikar ne kupujejo sobenih posebnosti iz posameznih oglasov, ki se nahajajo v listu, ker nekateri so direktno zapeljivi. Vsak naj bo zelo previden in se vselej, če le mogoče predno kaj kupi iz oglasov, prepriča. Za vse oglase so odgovorni le oglaševalci sami, nobene odgovornosti ne prevzame upravnštvo in ne lastnik lista. Oglase imamo zato, da nam pomagajo plačati list, kateri je vsak dan dražji v tiskarni in vse povsod. Torej bodite previdni, če se pa nabrišete, tedaj vse to pripišete sami sebi in ne nam.

Upravitelj.

POZOR ROJAKI!

Kadar želite barvati vašo hišo od zunanaj in znotraj, staviti novi papir in vsa taka barvarska dela, se obrnite do svojega rojaka osebno ali pa kličite na telefon. Točno in solidno delo po zmernih cenah. Se vam priporočam za obilni poset. Tel. Saginav 3356.

SAM BAREŠIČ, barvar, 9951 Avenue "M", Chicago, Ill.

PROLETAREC

Je slovensko glasilo socialistične stranke v Ameriki. Vsek delavec in rojak, ki se zanima za socializem, bi ga moral redno čitati, ker vam kaže

prave slike socializma

Naročnina znaša \$3.00 na leto, \$1.75 na pol leta.

Naslov: **PROLETAREC**, 3639 W. 26th St., CHICAGO, ILLINOIS.

Pišite po naš cenik knjigi!

Dr. Lorenz

642 Penn Ave., Pittsburgh, Pa.

EDINI SLOVENSKE GOVOREČI ZDRAVNIK SPECIALIST MOSKIN BOLEZNI.

Moja straha je zdravljenje akutnih in kroničnih bolezni. Jaz sem se zdravil na 23 let ter imam skušnje v vseh boleznih in ker imam slovenski, zato vas moram posebno razumeti in spoznati vaše bolezen, da vas zdravim in vrnem moč in zdravje. Shod 23 let sem pridobil posebno skušnje pri zdravljenju možkih bolezni.

Jaz zdravim mialgije, krt, mialgije in krt po telesu, bolečine v grlu, izpadanje las, bolečine v kosteh, stare rane; otekline, škrufe in bolečine v mehurju, lednicah, jetrah, ledcu, revmatizem, katar, sluzi šile, meduho itd.

Uradne ure: V pondeljek, sredo in petek od 9 do 5, dopoldne do 1. popoldne; v torek, četrtek in sobota od 9 do 5, dopoldne do 1. popoldne.

DOMAČA ZDRAVILA

V zalogi imam jedline dikave. Knašovo jeklenovo have in importirana domača zdravila, katere priporoča mgr. Knazj v knjigi

DOMAČI ZDRAVNIK

Pišite po brezplačni cenik, v katerem je navedeno popojna vsaka rastlina za kaj se rabi.

IMPORTIRANE KOSE

Kose iz garantiranega štajerskega jekla s rindom na vijkh. 24. 24. 24 in 36 palcev dolge. \$2.00 6 kos s rindki po. 1.75 8 po s kletki.30 Klepitno orodje. 1.25 Bručni klenec "Berger".30 Metlika.30 Ribalen se rezo, s nožema. 1.10

Pišite po brezplačni cenik.

Blago pošljim poštino preste.

MATH. PEZDIR,

Box 772, City Hall Sta., New York, N. Y.

IMAM V ZALOGI 22 NAD 13 LET

PRAVE LUBASOVE HARMONIKE

tri in štiri-vrstne, dva, tri in štirikrat, nemško in kranjsko ugličene kakor tudi kromatone in pa kovečke. Harmonike so najboljše dela in opremljene s zaporo za sapreti. Imam na zalogi tudi še lahke harmonike vsakovrstnih izdelkov po nizkih cenah.

"Imam v zalogi tudi STAROKRAJSKE IMPORTIRANE NA ROKO KOVANE KOSE po \$1.50 komad, 6 skupaj ali več naročenih po \$1.25 s poštnino vred. Imam na zalogi tudi klopno orodje dvoje vrste, BERGAMO brusilne kamne itd. po nizkih cenah."

ALOJS SKULJ,

323 Epilous Pl., Brooklyn, N. Y.

Johna Reeda.

Johna Reeda.

Ko sem zadnje jesen obiskal Kvalinak in videla teškoče, videla ob reki tudi krasno okraseno, ki bi jim jo dala vlada pod rožem, ako jo morejo upravitelj. Zastonj! bi dobili lepo in rodo ne zemljo. Ampak manjka jim te celih \$5000, s katerimi bi vam brezi obrat do Istve. Po prvi

Velikanski roji kobilic v Rusi
V okolici Odese so se pojavili velikanski roji kobilic, ki pokrivajo zemljo več pesti na debelo. Nekaterih krajih so morali očistiti pruge kobilic, da je vlak lahko vozil naprej. To je "nebeška mna".

NOVI NASLOV
Uradne ure na: dnevno od 11—1
ure pop. zdravst. sekcija.
Pond., uredi in sobota veser od
7 do 8.30.

DR. JOS. V. GRAHEK
Physician and Surgeon
303 American State Bank Bldg.
600 Grant St. at Sixth Ave.,
PITTSBURGH, PA.

sode za pečl natrosi povsod en-
ko pol čaše dobro opranega ri-
že čaše sladkorja, prežo soli
še potresi z muškatinim oreho-
(nutmeg). Nato zlij kvort mleka.
Tako daj peči v srednje vroči
pi uro in pol časa. Ne povzro-
nikakega tresenja pečl in ne d-
tikaj se posode s pudingom, tu-
če se ti hoče od katere strani m-
ko prižigati. Tudi mečaj ne, pre-
no daš v peč. Čas pečenja je ri-
ličen, ampak kdaj je pečeno na
ko vidiš, ko se pokažejo na vr-
pudinga riževa zrnja. Takrat
pečeno. Vsako riževno zrno bo v
sebej v puding. Mleko bo izg-
dalo kakor prav bogata smeta-
in puding bo elasten, naj bo gor-
ali mrzel. Ako je peč prevro-
mleko izhlapeva in puding je tr-
Kandirane orešnje uporab-
mo pri raznih solatah ali des-

ZASTONJ — POŠLJEMO
24 KOMADOV NAMIZNI POSREBNEZ
BLADKON

ANTON ZORNIK,
Hermine, Pa.

ZASTONJ — POSLJEMO NA 30 DNEVNO POSKUŠNJE
28 KOMADOV NAMIZNI POSREBURNI BISTAV IN WM. A. ROGERS POSODO
BLADKOR ZA SAMO \$4.99.

J. Z. LIST,
P. O. Box 1120,
LOS ANGELES, CALIFORNIA.

denarja v naprej.

Prí kupovanju smenzujete blaga v JAMCINO, da dostíte praviu dočicu. Zato vrediti to prodaju tabu, da ju opoznašo vrednost importiranih tržinskih blaznov "Tabu" a sklopilno, razumeo barze, biserom podobno iz krasnogo jagloda, ko da so vredni \$19.98, evratina za 24. usmer, da "Tabu" blazni so JAMCINI, da ne gube svoje barve in lepote in se pravo povzgo za \$6.00, 28 kumadni stisli svetar narazen iz solidnega materiala, močeno osmerhoben in svetlo modre, s velikih žilic, 6 dajnih žilic, 1 na sredio, 1 žilica na sladkor. Najbolje to vrsto zapustitna posteljena in krasno vrzjena s krasnimi kamni. Redke vrste, svetel a drvinji glaciolimi, vrsti. Po dnu napreje iz. Krasna broška s glimi kamni videna in posteljena. Za svo rubi kamni brskali prostek, pleten dovoden. Izredite to upno, najpote prvi naslov in pridolite polno skupnjenje broške na notalo blago plašate potan ko se vam primar na den. Ako niste zadovoljni so vam s denar,

INC. CO. 3225 West Chicago Ave., Dept. 90, Chicago.

ING CO., 2220 West Chicago Ave., Dept. 50, Chicago 12, Ill.

Slovenska notarska pisarna
ANTON ZBAŠNIK
Room 206 Bakewell Building, Pittsburgh, Pa.
(Naopretili obratno sodnijsko.)